

Přerušeni a klid řízení v osnově čs. civilního řádu soudního.

(§§ 153—169 osn. min. unif.)

Jiří C e r m a n.

V článku o „formálním řízení sporu“, uveřejněném v Právniku 1937 sešit 4 a 5, narazili jsme na otázku přerušeni řízení, přesněji jeho důsledků resp., abychom hovořili slovy zákona, jeho účinku (Wirkung) — § 163 c. ř. s. — podle osnovy min. unif. v plurále: účinků § 161 (l. c. str. 300). Tehdy zdrželi jsme se probrati do detailů otázky ty, vyhradivše je zvláštní úvaze, neboť jevily se daleko přesahovati rámeček výkladu o přerušeni soud. usnesením dle §§ 190—191 c. ř. s. — které označili jsme aproximativně co přerušeni „pro prejudicialitu“, resp. předurčující otázku (l. c. str. 295), na rozdíl od přerušeni pro určité překážky řízení resp. jeho postup, kam řadí přerušeni podle § 155 sq. c. ř. s. Hora (nadpis 3. oddílu, II str. 282). Přidržíme se při tom rozlišování mezi oběma druhy této instituce, jak je dělí Neumann (str. 784 vydání ex 1914).

Od jara 1937 došlo k vícero příznakům, že blíží se uskutečnění kodifikace nového procesního práva: tak v březnu 37 rozeslalo ministerstvo spravedlnosti pod č. j. 20.381/37-10 vládní návrh soudům se žádostí o vyjádření (a to původně do 2 měsíců; lhůta ta byla vzhledem k přáním prodloužena výnosem č. j. 23.108/37-10 na 3 měsíce, takže okresní soudy měly předložiti elaboráty presidiím krajských soudů do 15. 6. 37, při čemž bylo současně zdůrazněno, že úkolem jich jest pouze „upozorniti případně ještě na některé nedostatky nebo nedůslednosti“).

Poté byly vládní návrhy podány v Národním shromáždění a podle zvl. zákona po vzoru kodifikačních prací při uzákonění platných procesních zákonů (včetně exekučního řádu) z roku 1895, utvořen byl subkomitét z ústavně-právních výborů obou komor, poslanecké sněmovny i senátu, shodně jako pro projednání návrhu nového občanského zákona. (Zda vládní návrh — jak byl rozeslán soudům — doznal před předložením k parlamentnímu projednání změn a jakých, zejména právě v důsledku oněch připomí-

nek, nelze dnes veřejnosti zjistiti, neboť podle noticky soudcovských listů (ex 1937 str. 336) jest tisk těchto návrhů rozebrán a kancelář parlamentu objednávky nevyřizuje. — Lze se tedy snad nadíti, že proveden bude slib vlády, jak byl tlumočen v létě 1937 denními listy, že totiž uzákoní se osnovy ty v jubilejním roce 1938.

I když bude tu poměrně delší *vacatio legis*, § 4 zák. č. 139/19 Sb. z. a nař., než stanoví § 4 zákona o vyhlásování zákonů a nařízení č. 139/19 Sb. z. a n. (viz čl. I. uvoz. zákona osnovy) — a jistě vláda užije zmocnění tam daného, aby stanovila počátek působnosti nové kodifikace spíše na dobu pozdější než v uvedeném článku předepsané, řídíc se jistě správně vzorem platných procesních zákonů, už z důvodů zdůrazněných ve zmíněné již poznámce Soudcovských Listů —, přece bude dnes již vhodnější zabývatí se úpravou, kterou přináší nová „unifikační“ kodifikace procesní a tím pokusiti se i o příspěvek k diskusi o odchylkách od práva platného, jak po ní volá zmíněná již noticka. Jest zřejmé, že nevyhneme se při tom podati in nuce i výklad platného práva. V otázce účinku přerušeni bude to tím aktuálnější, že — alespoň podle důvodové zprávy — nechce nová úprava nic jiného, než vtěliti v zákon určitý výklad dosavadních ustanovení, která asi právem nebudeme moci, ušetřiti výtky kusosti, jež skýtají pole výkladu podle svědectví Horova pestrému a tedy málo žádoucím pro praxi, zejména její právní bezpečnost.

Na uvedeném již místě (Právník 1937 str. 300-301) zmínili jsme se o určitých potížích při výkladu předpisů §§ 163—167, z nichž poslední uvedený — shodně s § 166 osn. min. unif. — příkazuje použití předchozích ustanovení („die vorstehenden Bestimmungen“ autentického textu § 167 c. ř. s.) i pro přerušeni z jiných důvodů než v této kapitole uvedených, pokud ovšem jest upraveno civilním soudním řádem. K obtížím tam uvedeným by snad mohla přibýti ještě jakási neurčitost co do rozsahu těchto ustanovení, jichž obdoba se tu předpisuje. Leč v tom směru na žádný způsob nebudeme moci jíti přes hranice uvedené kapitoly resp. hlavy t. j. §§ 155—166 c. ř. s. resp. §§ 153—165 osn. Naopak povaha věci nás dovede ještě k dalšímu omezení co do rozsahu předmětu této obdoby, kterou jistě nebudeme opíratí o předpisy upravující případy, ve kterých se řízení přerušuje podle kapitoly páté druhého oddílu první části civ. řádu soudního i. e. §§ 155—162 resp. stejnojmenné hlavy osnovy (i. e. §§ 153—160), nýbrž vztahovati ji pouze na předpisy ostatní, pod rubrikou „přerušeni řízení“ tam obsažené.

Na druhé straně však musíme onu zmínku o obtížích naznače-

ných v citovaném článku, uvéstí na pravou míru potud, že pochyby v příčině zákonné analogie, pramenící z § 167 c. ř. s. (resp. doslova shodného § 166 osn.), netýkají se vlastních účinků přerušení řízení, jak tam bylo zkratkově vyjádřeno, nýbrž teprve důsledků, vyvozovaných z předpisů, jež stojí pod rubrikou o pokračování v přerušném řízení (před § 164 c. ř. s. resp. § 162 osn.), a to jednak již naukou pro právo platné, a následkem jejího převzetí autory osnovy, i důvodovou zprávou (zejména na str. 437 in fine a 438 in pr.) pro nové procesní právo unifikované.

Ustanovení o právních účincích přerušení řízení, jak je obsahuje § 161 osn. min. unif., neliší se ostatně nějak podstatně od dosavadního předpisu § 163 c. ř. s.

Tento v prvním odstavci vylučuje během přerušení řízení jakékoli obsílky k projednávání ve sporu, zbavuje účinnosti obsílky snad již vydané, jimiž stanovena jednání na dobu, když již trvá přerušení a zastavuje běh jakékoli lhůty, určené k procesnímu úkonu (tedy pouze lhůt ve smyslu § 123 c. ř. s., nikoli i jiného časového spatia, na př. § 168 věta třetí c. ř. s. — jak tato lišení podtrhuje Neumann).

Takto zákonem výslovně normovaný vliv přerušení na lhůty a roky považovala nauka za výron zásadního účinku jeho na procesní úkony vůbec. Tak alespoň vyznívá výklad Petschekův v *Gerichtszeitung* 1914 (příloha k počtě Fr. Kleina, str. XLIV.), a shoduje se v tomto bodě i s Neumannem (vydání ex 1914 str. 800), jenž argumentuje tu z opaku posledního odstavce téhož předpisu o tom, že tam taxativně vypočtené úkony lze provéstí i za přerušného řízení.

Ostatně v příčině procesních úkonů stran ustanovil druhý odstavec téhož předpisu, že nemají účinky proti straně druhé. Protože pak není vážného důvodu posuzovati jinak procesní úkony soudu, není se diviti osnově, že zakazuje procesní úkony nejen stranám (včetně třetích osob), ale i soudu — čímž uvádí se jako větou prvou předpis § 161 odst. I. osn. min. unif., a teprve věta druhá ustanovuje o rocích (resp. obsílkách k nim) a lhůtách, při čemž slovem „zejména“ jest vyzdvížena exemplikativní, kasuistická povaha dosavadního ustanovení. Při tom nečiní jistě rozdílu, zda procesní úkon soudu byl či nebyl podnícen úkonem strany, v kterémžto případě se zmiňuje výslovně důvodová zpráva osnovy (min. unif. str. 437, sledujíc tu výklad Horův (II str. 297; slovo „zejména“ opět ale zdůrazňuje, že jde pouze o jeden z více myslitelných případů).

Za to vytýká se, že zákaz míří jenom na takové procesní úkony, které se vztahují na přerušovaný spor (tak nyní výslovně již zmíněná nová, první věta § 161 odst. I. osnovy). Míní se na rozdíl od úkonů, týkajících se sporů jiných, neboť aby se úkon týkal nějakého sporu vůbec, patří k podstatě jeho, aby se mohl zváti procesním úkonem (Hora II str. 108).

Především tedy netýká se zákaz procesních úkonů toho, aby byla provedena zajištění důkazů (§§ 384—389 c. ř. s. resp. §§ 386—391 osn.) a „zajišťovacích opatření“, čili, jak jsme dosud zvyklí nazývat, prozatímních opatření ve smyslu §§ 378—402 ex. řádu. Předpis o tom obsažený v § 13 odst. II. zák. č. 44/69 ř. z., jež zastával pro platné právo Hora (l. c.), i Neumann (I str. 800), převzat byl výslovně jako druhá věta § 161 odst. III. osnovy.

Mezi procesní úkony, jež se nevztahují, ač by se tak prima vista zdálo, na přerušovaný spor a který tedy nepostihuje zákaz § 161 osnovy, počítá Neumann (l. c.) zajisté právem rekurs proti přerušování řízení anebo proti odmítnutí určitého úkonu právě pro přerušování takové anebo návrhy na otevření přerušovaného sporu; vždyť jinak by rekursy resp. návrhy ty ztrácely vůbec praktický význam. (Při té příležitosti bylo by snad upozorniti, že důvodová zpráva osnovy (str. 436) sice právem připouští rekursy proti přerušování, ale tvrdí, že lze rekurovati i proti zamítnutí takového návrhu, ocitá se v rozporu s názorem Horovým (II. str. 285), i judikaturou (rozh. Nowak n. ř. č. 194, 927, Soudc. Listy č. 430, viz i zmíněný článek v Právniku ex 1917 str. 225); správně nahlíží na případ tento Bělohlávek (Soudc. Listy ex 1933 str. 7), jenž však zase mylně proti argumentu z opaku výslovného předpisu § 192 odst. I. c. ř. s. — jak vyloženo v rozh. Vážného sb. č. 11.775 resp. Soudc. Listů č. 535 a v citovaném článku str. 224, nepřipouští rekursy proti usnesení, jímž se ruší přerušování, tedy znovu otevírá přerušované řízení, kterýžto mylný názor sdílí i Neumann (I 866) a snad i Grňa (Prejudicialita str. 116). Jak již v onom článku v „Právniku“ uvedeno, dalo by se snad předejiti výkladu tomu pouhým přeskupením obou odstavců § 192 c. ř. s. (i. c. § 193 osn., jehož nová, poslední věta sice jest dalším argumentem pro panující mínění, leč, jak rovněž již tam bylo upozorněno, vytyčující pouze jeden z více případů odporovatelných, mohla by svěditi k falešným závěrům a contrario.).

Konečně Neumann vyřaduje z kategorie úkonů, vztahujících se na přerušovaný spor, na první pohled podružné návrhy, jako žádost za právo chudých, oznámení o tom, že byl zřízen zmocněnec

a pod. — Není především jasno, zda i soudní úkony, vyřizující taková podání, jest ochoten Neumann za přerušenoho řízení připustiti. V kladném případě, přikloníme-li se k jeho názoru co do zřízení zmocněnce, nebude důvodu k jinému stanovisku v příčině práva chudých ani po novelle č. 161/36 Sb. z. a n., jež omezuje se vlastně v tomto směru pouze na to, že zjednodušuje postup eliminujíc zvláštní plnou moc pro zástupce ex offa, jež jest nyní zmocněn samým jmenováním; zejména nezměněno nic na neodporovatelnosti udělení práva chudých, ač novelisací měly býti podmínky jeho zpřísněny.

Ovšem pro právo zaváděné osnovou mohly by se vyskytnouti pochyby zásadnějšího rázu, neboť ne zcela neprávem mohlo by se poukazovati, že výjimky ze zásady nepřipustnosti procesních úkonů během přerušeni jsou nyní v rozmnoženém počtu vypočteny v 3. odstavci § 161 osn. a proto bylo by možno nahlížeti naň jako na výčetný výpočet jich. Na druhé straně proti takovému výkladu mluví to, že nesporně nutno připustiti za přerušenoho řízení rekursy resp. návrh, Neumannem l. c v první řadě uvedené, ač jich citovaný předpis (§ 161 odst. 3.) z dosahu zákazu předchozích odstavců výslovně nevyjímá. Přes to dalo by se hájiti, že mimo rámeček těchto sit venia verbo logicky či snad spíše teleologicky nutných výjimek ze zákazu toho, zásadně jiných úkonů v řízení přerušenoem připustiti nelze. Na každý způsob ovšem nebyl by praktický dosah takového vyloučení značný, neboť nehledě k možnosti zachovávat nepřipustné úkony v účinnosti, jak to bude rozvedeno níže, nic nezabrání straně, aby po odpadnutí překážky recte přerušeni nečinila znovu návrh resp. podání takové. Pokud přerušeni trvá, nemůže otázka práva chudých či procesního zmocnění hráti velkou roli právě pro předepsanou nečinnost subjektů sporu, leda že by šlo o to, umožniti právě ony rekursy nesporně i tehdy připustné, když ovšem musíme důsledně přijmouti i podání, jež jsou jaksi jejich predehrou.

Jen pro úplnost zaznamenáváme u příležitosti výjimek z nepřipustnosti procesních úkonů za přerušenoho sporu, že i nadále patří sem prohlášení případně písemné vyhotovení rozhodnutí, jež se vydává na základě projednání, provedenoho před přerušeni. Ustanovení o tom (§ 163 odst. 3.) c. ř. s. přejímá doslova stejnojmenný odstavec § 161 osn., přičleňujíc sem uvedené již zajištění důkazu a prozatímní opatření. Pojem prohlášení jest jasný; vyhotovením míní Petschek pouze odevzdání vyhotoveného rozsudku (a patrně i usnesení) soudní kanceláři (ve smyslu § 416 II c. ř. s. resp. § 420 osn. — kdežto doručení jeho bylo by

(Hora l. c.) právě již nepřipustným soudním úkonem. Vždyť právě to, že doručení v našem právu — na rozdíl od německého procesu — spadá do úředního postupu soudu (Amtsbetrieb), jest východiskem výkladu Petschekova, základu to naší nové úpravy.

V předchozí úvaze zmínili jsme se o rekursu proti usnesení, jímž soud odmítl procesní úkon strany, předsevzatý za přerušení (§ 161 odst. 2. osn.). Neboť tak předpisuje ustanovení to reagovali na nepřipustný procesní úkon strany. Při tom prohlašuje zákon takový procesní úkon za bezúčinný.

V tom tkví dvojí rozdíl mezi zněním novým a starým. První jeho stránku, totiž, že nyní výslovně se tak stanoví i co do úkonů soudu, jsme již probrali.

Mimo to však neomezuje nový 2. odst. § 161 osnovy — na rozdíl od § 163 odst. II. platného civ. řádu soud. — bezúčinnost takových procesních úkonů jen na druhou stranu, přesněji neprohlašuje je už pouze za bezúčinné vůči druhé straně, nýbrž stanoví, že „nemají právního účinku“ bez všeho dalšího omezení. Jsme daleci toho, abychom rozvíjeli naukovými spory přímo obšypané teoretické pojmy relativní bezúčinnosti, cdporovatelnosti, absolutní nullity atd., které snad nejjasněji vymezuje Dr. Tilsch, všeobecná část str. 183 sq, ač právě on neužívá výrazu „bezúčinný“, nýbrž chceme tu zatím pouze jednak konstatovati tento rozdíl v zákoně samém, jednak upozorniti, že důvodová zpráva rozdíl ten pomíjí. Zda i podle nového znění budou moci strany zachovati v určitém případě takové úkony v účinnosti, jak učí pro dosavadní právo zejména Petschek (na uved. místě) a Hora (II 297) a z částí vlastně již Ott (I str. 379 tento s výhradou, že nešlo o zmatečnost (§ 477 č. 4 c. ř. s.), ponecháme dalšímu výkladu, Neboť především jest vytknouti, v čem právě má reakce soudu na takové bezúčinné procesní úkony spočívat; pak teprve bude na místě zabývat se případy, kdy soud takto na ně ne-reagoval, tedy bezúčinnost přehlédl resp. opomněl.

Především v tom směru jest povinností soudu, o d m í t n o u t i takový procesní úkon strany, předsevzatý proti zákazu § 163 odst. 2. (c. ř. s. resp. § 161 odst. 2., ale i odst. 1.) osn. a tedy bezúčinný. Tak učilo se i pro právo civ. řádu soud. ex 1895 — viz důvodová zpráva str. 437, Petschek l. c., Hora l. c. V důvodové zprávě se vytýká, že prý opačného mínění byl Neumann (III. vyd. str. 805), vyvozuje prý důsledky z toho, že pro přerušení řízení není tak výslovně předepsáno, na rozdíl od klidu řízení (§ 169 c. ř. s.); leč v jiném světle jeví se názor Neumannův, všimneme-li

si toho, co týž uvádí právě při výkladu § 163 c. ř. s. (str. 800 sq), kde sub III a) výslovně se zmiňuje o odmítnutí úkonu strany (doslovně: „Weist das Gericht dieselben nicht zurück“, tedy technický výraz pro odmítnutí — viz § 169 c. ř. s. a contrario zamítnutí (Abweisung). Nyní, kdy předpis o odmítnutí byl vyjádřen v zásadě shodně s ustanovením § 169 c. ř. s. o klidu řízení (a s tím souhlasným § 168 osnovy), nebude moci nic býti vyzovováno a tím znamená osnova značný pokrok proti dosavadnímu předpisu civ. soud. řádu.

Rozdíly, které ponechává osnova mezi zněním § 168: „má soud tento návrh z úřední moci nebo k žádosti odpůrcově bez projednání odmítnouti“ a § 161 odst. 2.: „soud je z úřední moci odmítne“, jsou asi pouze stylistické. Co do zmínky o návrhu jest přesnější patrně znění § 161, neboť také při klidu řízení odmítne soud i jiné úkony, předsevzaté nepřipustně ve lhůtě dané zákonem či úmluvou stran; slovo „návrh“ navazuje na předchozí větu, poučující nás o postupu, jímž strany otvírají řízení, které zůstalo v klidu, což se právě děje návrhem strany (na stanovení roku, nebo lhůty). Co do zmínky o žádosti odpůrcově, jež vedle vlastní iniciativy soudu může jej k odmítnutí vésti, platí tu jistě i pro odmítnutí úkonů za řízení přerušného (§ 161 odst. 2 osnovy), totéž, co bylo řečeno ve zmíněném již článku (Právnik ex 1937 str. 223), že by nebylo správné ohledně odděleného projednání dle §§ 188, 189 c. ř. s., ani zde vylučovati iniciativu stran. Máme-li na mysli zásadní nazírání našeho procesního práva (viz tam citovaný názor materiálie, I díl. str. 744), nemůžeme popřít, že se zmiňují oba předpisy §§ 161 odst. II, 168 osn. vlastně i o úřední moci pleonasticky; ovšem zmínka ta má svůj význam, hledíme-li k tomu, co učí Neumann str. 305, jak výslovně zdůrazňuje dův. zpráva str. 437.

Konečně i k důsledku, že odmítnutí takových úkonů stane se bez projednání, jak výslovně předpisuje pro klid řízení § 170 sn., dospěli bychom patrně i bez zvláštního ustanovení. Především samo nařízení roku bylo by zakázáno § 161 odst. 1) osn., ledaže bychom je považovali za součást tohoto usnesení o odmítnutí, jež, jak výše pověděno, připouštíme ve shodě s Neumannem i za přerušného řízení; ovšem to by se musil předmět jeho omeziti výhradně na jednání o procesním úkonu a jeho odmítnutí. Leč ani při tomto výkladu nejeví se jednání to potřebným: jdeť o otázku patrně postranní, pro kterou jest ústní jednání předepsáno jen výjimečně v případech výslovně uvedených (Hora II str. 128,

129, 381); také nebude usnesení odmítající úkon jedné ze stran doručeno straně druhé (§ 427 c. ř. s., § 435 osn. Hora II str. 383.)

Všechny tyto důsledky týkají se ovšem jak úkonů, provedených (protiprávně) za klidu řízení stejně jako během jeho přerušení. Proto jde skutečně jen o obšírnější stylisaci § 168 osn. proti § 161 odst. 2., kterou si vysvětlíme nejspíše tím, že předpis zprvu uvedený převzat bez změny z § 169 c. ř. s., aniž se stal pokus o stručnější dikci, kterou naproti tomu právem zavádí nové ustanovení § 161 odst. 2 osn; předpis o klidu řízení obsažený v téže kapitole jako přerušení měl by však sledovati zhustěnější způsob vyjádření již proto, že podle našeho názoru neubráníme se v další úvaze doporučiti vtěsnání určitého závěru důvodové zprávy do samého znění zákona co do přerušení řízení, jež jest přece upravenou v téže hlavě, a tak tedy tím by zase na objemu nabyla.

Další novotu v příčině účinků přerušení sporu obsahuje § 161 odst. 2 osn. v tom, že předpisuje soudu vyřknouti případně i do-
datečně nepřipustnost procesního úkonu, za předsevzatého přerušení a tedy právně bezúčinného; Slovo „případně“ nemůže mířiti jistě na nic jiného, než na případ, kdy soud úkon takový neodmítl. Máme tu činiti s dalším článkem v řadě, sankcí, jak shora již naznačeno, jež jeví se asi takto:

Soud i strany mají především jakousi negativní povinnost, totiž zdržeti se procesních úkonů, tangujících přerušeny spor. Porušila-li tuto povinnost — prakticky — jedna ze stran sporu — nastává sankce spočívající v tom, že soud odmítne takový nepřipustný úkon. To je další, ovšem pozitivní povinností soudu, podmíněnou porušením normy, kteréžto porušení jest takto skutkovou podstatou normy, další, tedy typická sankce, která právě byla vyložena.

Kdyby tato sankce selhala, t. j. soud opomněl odmítnouti onen nepřipustný úkon, nastává další v řadě jeho povinností, totiž vyřknouti třeba i dodatečně, že onen úkon není přípustný. Tato — opět pozitivní — povinnost soudu bude asi prakticky první sankcí, šlo-li o procesní úkon soudu předsevzatý za přerušení sporu, neboť těžko lze si představit, že by soud vlastní úkon svůj odmítal.

Podle svědectví důvodové zprávy (str. 437 min. unif.) převzala osnova toto ustanovení — stejně jako předpis odmítnouti nepřipustný úkon — za účelem konformity s klidem řízení (§ 169 c. ř. s. resp. § 170 osn.). Ovšem i v tomto případě co do klidu

řízení zní — a to osnova — daleko úžeji týkajíc se rovněž pouze návrhů na stanovení roku nebo lhůty, než předpis o přerušení, kde se zavádějí tyto sankce na jakékoli procesní úkoly. Při tom účelem této konformity jest obava, aby nemohl se vyskytnouti výklad, jaký pro dosavadní právo hájí Neumann — (ad § 169 c. ř. s., vydání ex. 1914 str. 805), uváděje, že na rozdíl proti klidu řízení, nejsou procesní úkony za přerušení sporu předsevzaté samy o sobě nicotné (an sich nichtig), nýbrž právně účinné (von rechtlicher Wirkung), jestliže je druhá strana nenapadne nebo nevytkne (aufgefochten oder gerügt werden) — tedy zřejmě dle § 196 c. ř. s.) Výtky jisté nesrovnalosti výklad ten nemůžeme ovšem zbaviti, neboť z právě uvedené komentace § 169 c. ř. s., zdá se vycházeti, že vliv na účinnost proces. úkonu provedeném nepřípustně za přerušeného řízení, má výlučně protistrana, kdežto při § 163 c. ř. s. se výslovně tvrdí, a to o procesních úkonech stran — a contrario soudu — dle zákona „oproti druhé straně bezúčinných“ — že je může soud odmítnouti, — tedy první sankce dle znění § 161 odst. 2 osnovy — a teprve nestane-li se tak, že druhá strana může je ponechati v účinnosti opominuvši výtku dle § 196 c. ř. s. Že by takto měl soud odmítnouti procesní úkon jedné strany pouze k návrhu druhé strany, nelze dobře hájiti a ani Neumann tak nečiní. Neboť jistě mu nezůstal tajný základní názor tehdy nového procesního práva, že zásadně, není-li stanoven opak, má soud postupovati a činiti usnesení z úřední moci. Tomu nemůže — ani se stanoviska Neumannova — zabrániti ani zmínka § 163 c. ř. s. o bezúčinnosti pouze (ač tohoto slova ani zákon neobsahuje) proti druhé straně („der anderen Partei gegenüber“). V tom bodě nebudeme ani daleko pravdy, přičteme-li zdánlivou divergenci na vrub vývoje kodifikace platného proces. práva: kdežto tato zmínka § 163 odst. 2 c. ř. s. převzata beze změny již z původní vládní předlohy (§ 176 odst. II odem, Materialie I. díl str. 121), zavádí shora již dotčenou zásadu o oficiálním postupu teprve posudek permanentního výboru (str. 744 tamtéž), dle něhož pouze, je-li vyloučen alternativní postup, buď ex offio nebo k návrhu, jest nutno zmíniti se o podnětu, resp. návrhu strany na určité opatření, kdežto naopak zmínka o pouhém jednání z úřední moci eliminuje iniciativu stran (případ těžko myslitelný). Můžeme-li tedy i co do procesu zákonodárného užití zásadu o derogaci projevem pozdějším, rozřešíme otázku tu i se stanoviska Neumannova ve prospěch výkladu § 163, tedy tak, že odmítneme nepřípustný úkon procesní z moci úřadu.

Podle toho se nejeví ona shora zmíněná obava důvodové zprávy

tak nutkavou, aspoň pokud vedla k výslovnému uzákonění povinnosti soudu takto odmítnouti proces — úkon strany předsevzatý proti zákazu za přerušení sporu. Tím ovšem nemá býti zmenšována její zásluha, že ve věci zavedla úplně jasno, nemohouc, chtěla-li vůbec reagovati na Neumannův komentář k § 169 c. ř. s., dobře přejíti mlčky odmítnutí takové, když musila se vypořádati s další sankcí, danou, jak již řečeno, právě pro případ, že nepřipustný úkon soudem odmítnut nebyl.

Ovšem nemůžeme se při nejlepší vůli ubrániti určité obavě resp. pochybnostem, zda osnova nešla tu za meze vlastního úmyslu, ať už přehlédnuvši rozdíl v dikci § 161 odst. 2 i. f. osn. od znění § 169 c. ř. s. (převzatého do § 170 osn.), jehož předpis o klidu řízení pouze chtěla výslovně rozšířiti i na jeho přerušeni; či snad spatřujíc v novém, z citovaného již výkladu Petschekova utvořeném předpise § 165 osnovy normování něčeho, co z něho, resp. z jeho opaku vyčte, jak se bohužel obáváme, právě pouze ten, kdo zná onu Petschekovu argumentaci resp. příslušnou partii důvodové zprávy. Krátce řečeno: právě hlavní novota, t. j. otázka určitého druhu konvalidace úkonů za přerušeni sporu nepřipustně předsevzatých, značně ovšem zúžené ve smyslu Petschekově proti výkladu Neumannovu, závisí podle našeho názoru na tom, zda nové procesní právo stanoví konečné stadium pro onen dodatečný výrok soudu, že úkon za přerušeni předsevzatý není přípustný, t. j. zda předpisuje, že od určitého okamžiku již soud takového úkolu, takové povinnosti nemá. Abychom hovořili přísně juristicky: Jde o otázku: jest součástí procesního práva osnovy (byť latentní) norma, podle které, přistoupí-li ke skutkovému základu povinnosti soudu právě zmíněné t. j. dodatečně vyřknouti nepřipustnost proces. úkonu předsevzatého za přerušeni sporu, kterýžto skutkovým základem jest opominutí soudu takový úkon odmítnouti, další skutkový základ, a to asi té podoby, že došlo k dalšímu stadiu, faktu či úkonu, pro spor významnému, a jenž bude níže podle důvodové zprávy rozveden, soud nadále nemá takové povinnosti; teprve odpověď k této otázce dá nám klíč k odpovědi, zda osnova, zúžujíc takovou konvalidaci resp. vliv stran na ni, nezasáhla dále, než kam mířila.

Abychom pak porozuměli dobře především tomu, co bylo úmyslem osnovy, musíme si uvědomiti, že aspoň podle toho, jak chápeme zmíněný vzor osnovy, t. j. výklad Petschekův, důvodovou zprávu samu a její výklad, podaný Bělohlávkem v Soudcovských listech (seš. 1 ex. 1933), — konvalidace taková nemá se asi týkati všech případů přerušeni řízení, pro něž dle § 166 osn. (i. c.

§ 167 c. ř. s.) platí ustanovení tomuto předpisu předcházející (jak již bylo zmíněno), v kterémžto předpisu tkví kořen oněch potíží, na které naráží citovaný článek v Právniku 1937 str. 300.

Máme-li dobře vystihnouti podstatu otázky v celé šíři, musíme asi přece jenom se podjati toho, čím jsme snad měli začít, t. j. uvést si na paměť alespoň hlavní případy, v nichž nastane přerušení řízení (dle uvedené 5. hlavy). Vycházíme-li nyní s hlediska účinku přerušení, jak je normuje 5. kapitola (resp. hlava) druhého oddílu první části civ. řádu soud., jest patrné, že v první řadě jde o případy, kdy se řízení přerušuje podle ustanovení této hlavy. (Vždyť pro jinaké přerušování platí ony účinky pouze, není-li odchylných předpisů.)

Pokud jde tedy o přerušování dle naší „hlavy“, (dosud kapitoly), nutno především zdůrazniti, že v zásadě dle osnovy platí předpisy dosavadní, až na změny skoro naveskrz jenom stylistické. Jsou tedy i nadále tyto důvody přerušování řízení.

1. ú m r t í s t r a n y procesně n e z a s t o u p e n é — dle § 155 c. ř. s. s nímž plně se shoduje § 153 osn. min. unif., až na změny stylistické. Prakticky případ ten nastati může v první řadě u soudů okresních; jak upozorňuje materialie str. 234 (I díl str. 255 vyd. min. just.) u sborových soudů jen tam, kde není předepsáno zastoupení advokáty, a to v podstatě shodně jako v dosavadním právu, t. j. *ratione causae* ve sporech manželských, což jest praktické pro otázku viny vzhledem k § 759 obč. z. resp. § 671 vl. návrhu obč. z. Vážného sb. č. 7. 482, 7771, 7778, 13293, dále při prvním roku vůbec; soudem dožádaným jest vždy okresní soud, proto není tu vlastně výjimky, jinak ovšem co do soudce činného z příkazu a předsedy senátu resp. přednosty soudu — § 29 c. ř. s. — Odchylnka osnovy, t. j. nová věta (25 odst. 2) jednající o samostatné způsobilosti stran k dispositivním úkonům procesním i ve sporech advokátských, nemá pro naši otázku význam. Ježto pak úmrtí nepůsobí přerušování nejen ve sporech advokátských, ale i tam, kde funguje jiný procesní zástupce, nerozšíří dosah obohacený § 153 osn. proti § 155 c. ř. s. ani počet výjimek z advokátního „přímusu“ po stránce subjektivní — § 26 osn. na rozdíl od § 28 c. ř. s., jehož druhý odstavec i. f. (shodně s 3. odst. právě zmíněného předpisu osnovy) naopak vylučuje přerušování sporu, nařizeno-li i těmto privilegovaným osobám zříditi si co zmocněnce advokáta.

Zmínka nového předpisu o takovém privilegiu — § 26 osn. — vede nás na otázku, zda i zastoupení strany zástupcem t. zv. zákonným (manžel. otcem, poručníkem, opatrovníkem, podpůrcem,

vnučeným nebo konkursním resp. snad i vyrovnacím správcem a vůbec úřed. orgánem co zástupcem ex lege stran, jež má na mysli Hora I díl. str. 6sq.) zabrání použití § 155 c. ř. s. resp. § 153 osn. na úmrtí strany — pokud ovšem „strana“ jest fysickou osobou; dosavadní judikatura odpovídá záporně, neboť funkce poručníka končí smrtí chráněncovou (§ 249 obč. z.), jehož jménem nesmí poručník dále jednati a řízení se přeruší (Rv I 2016/35 — sbírka min. sprav. č. 1348 přílohy Věstníku). Kdyby reforma obč. zákona zasáhla také právo rodinné, bylo by — vzhledem k § 204 osnovy čsl. obč. z. — rozhodnouti stejně i pak.

Tím jsme se dostali k otázce, zda vztáhneme předpisy o úmrtí fysické osoby — jež označeny byly za vyčerpávající (Šťastný: civilní žaloba str. 51) nejsouce bohužel po našem soudu i stejně jednoznačné — analogicky — na zánik osob „právnických“ správněji právních. Právě uvedeno dílo, vynikající zvláště značným smyslem pro praxi a její potřeby, zrcadlícím se zejména v stálém zření na judikaturu, způsobem rozlišujícím dobře věci různé a tedy lišení zasluhující, a tím výtečně zvládnutým předmět a v neposlední řadě vzácně jasnou dikcí, velmi výstižně vytýká obtíže problému a dochází, budiž dovolena „slovní hříčka“ — skutečně k šťastnému řešení jeho. Protože předpisy dosavadní převzaty jsou do osnovy, poslouží výsledky díla toho i k výkladu práva nového. Ačkoli jde o otázku snad zásadnější povahy a již jsme zaujali stanovisko, že novelisace by měla vlastně za úkol řešiti výslovně takové problémy, zejména jde-li o aspoň formálně novou kodifikaci obsáhlé právní materie, jako jest tomu právě při osnově čsl. civ. ř. soudního, nemůžeme se tak vysloviti s plnou jistotou v našem případě; neboť v uvedeném díle bylo proti Neumannovi (ex 1914 str. 797) dovozeno, že v některých případech jest užití obdoby § 155 c. ř. s., jinde nikoli, tedy řešení kasuistické, jak nemůže jinak při stálé neuzavřené řadě velmi různorodých zjevů, krytých označeními právní osoba. Řešení to přijímá i judikatura (rozh. sl. nejv. soudu č. 16138, kde nepřerušuje spor, je-li advokátem zastoupeno družstvo, ani výmaz z rejstříku). Ovšem přibírá-li osnova v § 166 co procesně-politicky vhodný předpis o analogii předpisů naší kapitoly (§ 167 c. ř. s.), jak bylo a ještě bude vyloženo, nepochybila by jistě více, kdyby důsledky úvah Šťastného uzákonila asi ve formě té, že při zániku práv. osoby nastane přerušeni řízení, a to dle §§ 153—161 osn. (i. e. §§ 155—162 c. ř. s.), pokud povaha případu obdobu připouští, čímž ovšem věci bychom asi mnoho neposloužili.

2. Právě příp. navrženým předpisem dotkli jsme se dalších předpisů o tom, kdy se spor přerušuje, a to tehdy, jestliže strana ztratí způsobilost procesní anebo změní se osoba zástupce. Tedy právě opačný případ, než v rozhodnutí Věstníku 1348. Také předpis § 158 c. ř. s. přebírá osnova min. unif. v § 156 osn.

Kromě případu změny v zák. zastoupení spadá sem ztráta způsobilosti procesní, t. j. způsobilosti samostatně v procesu vystupovati, kdežto § 155 c. ř. s. (§ 153 osn.) jedná o ztrátě způsobilosti býti stranou ve sporu a to úmrtím. Po této stránce jde o jakýsi protějšek.

Osnova jde pak v tomto bodě potud dále než platný civilní řád, že v § 156 připojila k § 158 odst. 3 novou větu, podle níž analogicky pro způsob, aby bylo pokračováno v přerušovém řízení, jest použití předpisu § 153 odst. 3, 4 a § 154 osn., tedy dnešní § 155 odst. 3, 4 a § 156 c. ř. s. o tom, že lze způsobem, předepsaným pro doručení žalob, obeslati k ústnímu jednání právní nástupce zaniklé strany, s tou obměnou, že tu lze obeslati zákonného zástupce (resp. nového zák. zástupce) s tím, že nedostaví-li se, pokračuje se v řízení, je-li nástupnictví osvědčeno (dosav. § 156 c. ř. s., i. e. § 154 osn.) a to v případě našem (§ 156 osn.) listinou, že obeslaný skutečně zákonným zástupcem jest. Zákonodárným důvodem dle svědectví důvodové zprávy (str. 435 min. unif.) jest objasniti blíže obeslání zák. zástupce — předepsané již dnešním § 158 odst. 3 c. ř. s. — a právní následky jeho příp. nedostavení.

Podle našeho názoru se tu stanoví to, co již pro platné právo vyvozovala nauka z části § 165 odst. 3 § 166 c. ř. s. (jež ovšem převzaty do §§ 163 odst. 3 164 osn.). Jde o další výjimku z pravidla, že o postranní otázce netřeba ústně jednati (shodně vedlejší intervence). Tak Hora II. str. 286, poněkud jinak Neumann (Komentář §§ 158 — vydání ex 1898 str. 423, dle něhož po osvědčení zák. zastoupení jest žádati za lhůtu nebo stanovení roku, v naléhavém případě o jmenování opatrovníka dle § 8 c. ř. s.) Takovéto zřízení opatrovníka bylo by diametrálně protichůdné postupu předepsanému při úmrtí strany procesně nezastoupené, tedy případu § 155 c. ř. s. (i. e. § 153 osn.), zejména postavíme-li se na stanovisko Kleinovo (Vorlesungen str. 225), že totiž i smrt strany takové, nastalá po prohlášení rozsudku, leč před jeho doručením, přerušuje řízení dle citovaného ustanovení a proto nutno postupovati dle jeho předpisu, ne však doručovati opatrovníku, zřízenému podle § 116 c. ř. s. 1. (převzatého bez změny v § 114 osn., min. unif. 2). Doručení straně po její smrti —

nedoručuje-li se ad mamus — jest ovšem zmatkem (Nowackova sb. rozh. č. 1456). Na půdě platného práva jistě dáme tu Klei-novi za pravdu; pro osnovu máme nyní nové ustanovení obdobné nynějšímu § 155 sq c. ř. s. i pro případy dosavadního § 158 c. ř. s. (t. j. § 156 osn.). Tím vlastně stal se bezděky i bezpředmětným rozpor mezi citovaným názorem Šťastného a Neumannovým o tom, zda i zánik osoby právní přerušuje řízení na způsob § 155 c. ř. s.

ad 1. 2. Za to nedotkla se osnova, a to ani v důvodové zprávě, ani slovem sporné otázky přerušení řízení úmrtím jednoho z více společníků v rozepři — a patrně shodně zodpověditelné otázky — obdobné překážky spadající pod ustanovení § 158 c. ř. s. (156 osn.)

Neuman (ex 1914 str. 787) a stejně Hora (II. str. 287) rozlišují tu podle toho, zda jde o obyčejné či nerozlučné společníky takové. Ačkoli nejsme přívrženci postupu, jenž vyvozuje dalekosáhlé důsledky, z t. zv. vnitřní povahy nějaké instituce a zrovna u společenství v rozepři jsme tomu dali výraz v článku v Právniku 37 seš. 6, již zmíněném, postavivše se tam (str. 276, 277) proti panujícím mínění, přece v tomto bodě asi dáme Neumannovi za pravdu, a to pro nerozlučné společníky už pro předpis § 15 odst. 2 c. ř. s. (§ 13 odst. 2) osn. min. unif.) byť tím rozšiřujeme pole problémů, kdy společníci tvoří takovou jednotnou spornou stranu a kdy jsou samostatní, jejichž obtížnost a nevyčerpatelnost dosvědčují stále nová a nová rozhodnutí (v poslední době č. 16188 sb. nejv. soudu).

Co do samostatných pak společníků přisvědčíme Neumannovi proti Fürstlovi (dle citace 1. c. pozn. 2) a to z důvodů tam uvedených, jež jsou posíleny stanoviskem judikatury, jež přísně vztahuje předpisy o lhůtách a rocích dle §§ 123 sq c. ř. s. pouze na lhůty určené k provedení úkonů procesních, vylučujíc, shodně s Neumannem (l. c. str. 808) z jejich dosahu i lhůtu klidu řízení dle § 168 c. ř. s. — (tak R 501/34 krajského soudu v Táboře.)

Obojí tyto důsledky i s argumentací zůstanou v platnosti i pro nové procesní právo, shodné v těch bodech s dnešním civilním řádem, jehož § 123 odpovídá § 121 odst. 1 (nový odst. 2hý nemá pro naši otázku významu), § 168 c. ř. s. pak § 167 osn.

Pro obojí důvody přerušení platí pak dle platného práva i dle osnovy omezení, že jde totiž o stranu nezastoupenou advokátem ani procesním zmešněncem; proto nemůže snad v procesu advokátním podati opravný prostředek opatrovník pozůstalosti (strany zemřelé během sporu), jaksi za zády tohoto advokáta (Vážného sb. 15149).

Co do uzákonění těchto názorů resp. řešení bylo by opakovati to, co o vhodnosti po procesně s politické či zákonodárně-technické stránce bylo již shora povéděno.

3. Ztrátou procesní způsobilosti přecházíme k dalšímu případu přerušeni, jež dle důvodové zprávy ex 1897 str. 233-Materialie just. min. I díl str. 253, 254, rovněž znamená určitou událost, jež brání dotčené straně nejen provésti určitý procesní úkon (tu by prý stačila in integrum restituce), ale vůbec pokračovati v dosa-
vadní činnosti procesní, což jest dle téže důvodové zprávy samé zákonodárným důvodem tak dalekosáhlé instituce, jakou jest přerušeni sporu, zejména v procesním právu tolik dbajícím na rychlý spád jeho, jako právě náš platný civilní řád, jak dosvědčuje jeho hlavní autor Klein (Vorlesungen na př. kapitola o řízení sporu, zejména str. 61 až 63), ale i jinde, jako při doručeni rozsudku (str. 224, 225 atd.).

Uvedeným třetím případem míněno jest uvaleni konkursu. Ovšem předpis § 157 osn., doslovně převzatý z § 159 c. ř. s. — (pouze se říká „prohlášení“ na místo „vyhlášení“ — dle autentického již nyní českého znění konkursního řádu, zák. čsb. 64/31 Sb. z. a n., zejména §§ 68 a násl. konk. ř.) — není než normou odkazovou. Byť naše nové legislatuce odkazům těm nepřejí, považující je právem za nadbytečné (tak na př. návrh čl. zákona občanského), nebyl předpis náš eliminován, asi pro jeho krátkost a důležitost, snad i aby nebylo nic z toho vyvozováno, kdybychom již v civilním řádě jakožto kodifikaci zásad procesně právních, o tom neměli předpisu. Důvodová zpráva o tom pomlčela vůbec.

Výklad takového přerušeni, zejména jeho podmínek, byl by vlastně tedy výkladem konkursního práva, což není našim úkolem. Jenom by bylo snad upozorniti na ustanovení § 8 věty 2. konk. řádu, že „přerušeni sporu působí na úpadcovy společníky v rozepři jen tehdy, tvoří-li s úpadcem jednotnou spornou stranu“. Ustanovení to, převzaté již z rakouského konk. řádu ex 1914 č. 337 ř. z. (codem § 7), mohlo by býti předlohou, kdybychom se měli rozhodnouti pro to, řešiti samým zákonem shora ad 1. a 2. nadhozenou otázku tu všeobecně ve smyslu panujícího mínění.

4. Kdežto v případě, že strana není zastoupena procesním zmocněncem, znamená její smrt přerušeni sporu, v opačném případě znamená smrt anebo ztráta způsobilosti zmocněncovy takové přerušeni jenom za dalších dvou předpokladů a to a) jde o zmocněnce zvláště autorisovaného, totiž advokáta;

b) jde o proces advokátský, kde jest zastoupení advokátem předepsáno — §, 27 odst. lc. ř. s., shodným v § 25 osn. jak již

bylo zmíněno. Ovšem omezíme-li tento předpis již dnes na spory krajskosoudní, a contr. sporů v § 29 odst. 1 věta prvá c. ř. s. zmíněných, bude tomu tak tím spíše v novém právu, kde t. zv. relativní advokátní přímus (Hora II str. 35) vynecháním věty té v § 27 osn. odpadá — bez odůvodnění v důvodové zprávě. Tato pouze vylučuje ve sporech takových (přes 2000 Kč v okrese se dvěma advokáty), ze zastoupení notáře, jež mimochodem řečeno tím bagatelisuje oproti skrytým pokoutníkům, což přes schválení pražskou i slovenskou komisí těžko bychom se odvážili s důvodovou zprávou (str. 414) označiti opravdu za úpravu vyhovující potřebám stran.

Správně jistě zůstává tedy přes opačný předpis dnes na Slovensku a Podkarpatsku platný, omezeno takto přerušení smrtí advokátovou ve sporech advokátských a pouze v takovém případě spadá účinek úmrtí v jedno s hmotným právem (§ 1022 obč. zák., § 916 čsl. osnovy jeho), kdežto nejen co do smrti zmocnitelovy, ale i zmocněnce-neadvokáta a i advokáta ve sporech „neadvokátských“ podržuje platnost zásada, že právní poměr vznikající z procesního zmocnění řídí se výlučně právem procesním (Hora II str. 58), (viz § 35 c. ř. s. resp. § 34 osn., min. unif.)

5. Kdežto uvedené případy přerušení nejsou nijak neobvyklé, možno skoro za exotický prohlásiti případ § 159 osn. (i. e. § 161 c. ř. s.), zvaný justitiem, kde jakási vyšší moc bráníci soudu v činnosti, sama sebou přeruší spory u něho zahájené. Už pro tuto výjimečnost netřeba se alespoň dnes u něho zastavovati.

6. Stejně výjimečný a toho času bohudíky nepraktický jest případ jakéhosi subjektivního justitia § 160 osn. (i. e. § 162 c. ř. s.), který podle našeho názoru nepatří již mezi případy, na něž lze plně vytáhnouti účinky přerušení, alespoň se všemi důsledky, vyzozvanými důvodovou zprávou z převzetí mínění Petschekova. Neboť při pobytu strany ve válce nebo na místě zestyku se soudem vyloučeném nepřerušuje se podle osnovy stejně jako za platného civ. řádu — na rozdíl od případů uvedených shora sub 1 až 5 — spor sám sebou, nýbrž může jej pouze přerušiti soud zvláštním, výslovným usnesením. I zde zbytečně se uvádí podnět usnesení toho — t. j. z moci úřadu nebo k návrhu — o čemž platí to, co bylo již z redakční historie platného procesního práva pověděno. Neboť i tu setkáme se se slovy „von amtswegen oder über Antrag“ již v původním návrhu vládním (§ 175, I díl. str. 121 minist. vydání Materiálů), jež právem vynechal § 164 návrhu stálého výboru (codem str. 857), ale

znovu zavádí společný posudek (§ 162) odůvodňuje to tím, aby výstižněji vynikl rozdíl od josefinského procesu, spočívajícím na passivitě soudcově (str. 4 posudku toho, otištěno v uvedeném vydání II. díl str. 314; vlastně se tam patrně nedopatřením — § 162 mezi dotčenými předpisy ani neuvádí, ale o jeho příslušnosti tam nebylo by asi vážných pochybností.).

Tento rozdíl mezi přerušením nastalým ipso facto (shora sub 1-5) anebo přesněji bez zvláštního usnesení a přerušením jenom na základě takového usnesení (shora sub 5), ale i jinými případy přerušení sporu, jež nejsouce upraveny v naší kapitole, nejsou vlastním předmětem našich úvah, byl naukou tak zdůrazněn (na místo jiných zejména Hora II. str. 282 na rozdíl str. 293), Ott I. díl str. 360 a Neumann, jež nazývá přerušení druhého způsobu „Aussetzung des Verfahrens“ na rozdíl od „zákonného výrazu „Unterebrechung“ — že opravdu udivuje, proč se ho osnova ani její důvodová zpráva ani slovem nedotýká. A přece promyslíme-li výklad zprávy této o konvalidaci úkonů, provedených za přerušného řízení, neubráníme se vážným pochybnostem o tom, zda vývody jsou kryty textem zákona a dospějeme snad nejvýše toho, že konvalidaci tu připustíme pouze pro přerušení prvního druhu, podle Neumanna (zřejmě nepřesně) „mocí zákona“ (Kraft des Gesetzes), podle Hory „po zákonu samém“, podle Otta — nejsprávněji — „nutně, samou událostí“ nastalé. (Ovšem i Ott I str. 380 nazývá přerušení to „po zákonu nastalé“)

Neboť, jak poznamenal již ve vydání ex 1898 Neumann (str. 419) jenom takové přerušení nastane i bez znalosti (patrně soudu a stran) v příčině toho, že řízení odpočívá, správněji asi, že odpočívati má, (v originále: „ohne dass es der Kenntnis von der Ursache des Stillstandes bedarf“) a, což podtrháváme my, jenom v takovém řízení lze pokračovati po odpadnutí překážky (viz dův. zpráva ministerstva unifikací str. 437 i. f.). Ovšem aby tu strany mohly opominutím výtky způsobiti pokračování v řízení, jež navazuje i na úkony za sit venia verbo „faktického“ přerušení (shora sub 1—5) bez právního účinku (§ 161 odst. 2/osn.) předsevzaté — případ, že zachovají je v platnosti nenavrhuje pokračování, ponecháváme zatím stranou — musíme se smířiti s tím, že soud nemá již povinnosti ani dodatečně vyřknouti nepřipustnost úkonů takových, jež neodmítli, a to ani z úřední moci.

Uvedený passus důvodové zprávy nemůže skutečně vésti k jinému řešení než, že odpadnutím překážky odpadá i tato povin-

nost soudu (a jeho právo, zásadně v procese s ní spadající v jedno). To tím spíše, že předloha osnovy, zmíněný již článek Petschekův, mluví o případě, kdy pomine důvod přerušení (Unterbrechungsgrund). K tomuto omezení nutí konečně výslovný předpis nového § 165 osn., že právní mocí usnesení o pokračování samy sebou pozbývají významu procesní úkony předsevzaté během přerušení ve sporu; tedy konvalidace možná jest jen tam, kde se pokračuje bez výslovného usnesení, to jest tam, kde i bez něho přerušení nastalo.

Ovšem, že ze zákona dalo by se vyčísti toto omezení konvalidace takové, nikoli však ona sama, zejména ne konečné stadium pro zmíněnou dodatečnou povinnost soudu ex officio vyřknouti nepřipustnost proces. úkonů § 161 osn. zakázaných, jejíž odpadnutí v stadiu tom co logickou podmínku uvedené konvalidace sleviti nemůžeme. A to tím spíše, že bez výslovné zákonné úpravy její nelze přehlédnouti, že jí brání, alespoň na první pohled, určité zostření resp. rozšíření dosahu, jež doznal zákaz takových úkonů tím, že oproti § 163 odst. 2/c. ř. s. odpadlo v § 161 odst. 2 osn. omezení bezúčinnosti jejich na poměr naproti druhé straně. I když nejsme náchylni, jak již uvedeno, z takových všeobecných rčení vyvozovati další důsledky, přece mluví i tento argument spíše proti než pro výklad důvodové zprávy, nebude-li se výklad ten opíratí o výslovný předpis zákona, čehož by si bylo tím náležitěji přáti.

Jinak dotýká se tento způsob, jímž podle důvodové zprávy mohou strany ponechati v účinnosti úkony § 161 osn. zakázané, patrně případů, kdy úkony těmi není spor rozhodnut resp. jinak ukončen, a to zajisté v intencích obou stran. Neboť kdyby procesní úkony, za přerušení protiprávně předsevzaté, nehověly oběma stranám, jistě by obě nemlčely a nespokojená strana by nestrpěla, aby se přes jejich neúčinnost přešlo. Půjde tedy v praxi patrně o úkony méně významné, t. j. po stránce hospodářské resp. teleologické pro meritorní výsledek sporu valně nerozhodné. Strany ponechají tu skutečně v účinnosti jenom určitou „etapu“ sporu, jak se vyjadřuje plasticky Petschek. I. c.

Důvodová zpráva, a to opět sledujíc vzor právě uvedený, uvádí i případy, kdy strany budou ochotny ponechati v účinnosti procesní úkony, předsevzaté za přerušného řízení tak, že „podpadnutí překážky nečiní návrhu na pokračování“ — I. c. str. 437 i. f. Zřejmě zde nemůže se pomýšleti na nic jiného než na eventualitu, kdy procesními úkony, provedenými před přerušením a (ovšem nepřipustně) za něho, byl spor odklizen, t. j. byla

saturována potřeba po výtce žalující strany, jež vedla k zahájení sporu.

Zdalo by se snad nezasvěcenému, že takových případů bude po řídku, zejména uvědomí-li si, že s takovým rozřešením sporu by musily býti spokojeny obě strany. Leč nesmíme zapomenouti, že sice „v civilním sporu se před soudem utkávají dvě strany” — (Hora II str. 5), jichž „zájmy jsou přímo protilehlé” (téhož Odvolání str. 1.) a byť by proces zařízen na to, aby v něm došlo k rozhodnutí (II. díl Horova systému str. 418), jimž „soud oběma stranám vyhověti nemůže” (Odvolání lc.), není toto rozhodnutí jediným způsobem ukončení sporu, jímž může býti (kromě zpětvzetí žaloby atd.) i prosté nepokračování ve sporu (Hora I. str. 418).

V praxi pak při nepokračování ve sporu nejde o něco neobvyklého a bylo by takové zjevy psychologicky zdůvodniti zejména při přerušení řízení, zvláště podle § 155 c. ř. s., ale i § 160 c. ř. s., neboť mnohdy nejen tvrdší strana sama, ale i advokát, prohlášením jistě velmi odvážně spor za předem vyhraný, objeví se nepřesvědčivým odpůrcem smíru, obzvláště v odlehlých krajích, kde soudčství a renomé takového „energického” advokáta nezná mezí. Tu pak změna v osobě jeho nebo strany může pro smířlivou náladu působiti stejně blahodárně, jako v jiných případech únava z vleklých sporů, zejména když po překážce ve smyslu §§ 155—160 c. ř. s. (§ 153—159 osn.) déle skrytě trvající objeví se zrakům ve vlastním zájmu náhledných stran, kolik proces. úkonů bylo by nutno rušiti, zřejmě bez náhrady výloh, a znovu s novými výlohami prováděti.

Byť tedy převládne asi — alespoň do praktického významu konvalidovaných procesních úkonů — druhý způsob, t. j. opominutí navrhnouti pokračování, přece z příčiny právě zmíněné bude myslitelný i způsob prvý, t. j. opominutí vytknouti bezúčinnost úkonů takových, kde uvedená úvaha nepřeváží nad potřebou se souditi, ať objektivní či pouze subjektivní, skutečně hospodářsky neoprávněnou.

Ačkoli někdy neústupnost stran skoro by sváděla k přání, aby vysokými útratami byla notně postižena — a mnohdy by to v zájmu takové strany samé, na způsob jakéhosi školného podle přísloví, že „chybami se člověk učí” — přece jenom i v případě posledně zmíněném, stejně jako zejména v druhém případě konvalidace (opominutí návrhu na pokračování ve sporu) už onen zájem, aby sporné útraty byly co možno nízké, z právě uvedených ohledů budou jistě právem se přimlouvati za řešení Petschkovo.

a důvodové zprávy, umožňující konvalidaci úkonů, dotčených § 161 odst 2/osn. Ale pro výše rozvedené pochyby nezbude než ustanoviti o tom v samém zákoně.

Podle našeho mínění měl by obsahovati předpis o tom nový § 165 osn., a to asi v takovéto formě:

1. „Odpadl-li důvod přerušeni podle §§ 153 až 159 (osn.) dříve, než došlo k výroku o nepřípustnosti úkonů, předsevzatých za přerušeni (§ 161 osn.), zůstanou v účinnosti, jestliže nedojde k výslovnému usnesení o tom, že se má v přerušeném řízení pokračovati.“

Tato slova mohla by pak odpadnouti v § 165 osn., jehož obsah by tvořil 2. odstavec asi tohoto znění:

2. „Za to nabylo-li toto usnesení právní moci, pozbývají tím samy sebou jakéhokoli právního významu úkony takové, až na úkony v poslední větě § 161 odst. 3. uvedené.“

Tím by se sestručil tento předpis tak, že by nový prvý odstavec neučinil znění zákona nijak neúměrným a rozvlácným, převzav na dvou místech dikci § 161 osnovy, jenž by se takto samočinně zkrátil. Že pak nejde o předpis nijak bezvýznamný, toho svědectvím jest, že v poměrně krátkém článku Bělohlávkové, jenž rozbírá celou osnovu civ. řádu soudního, celý jeden sloupec věnuje účinkům přerušeni řízení, vlastně pak novotě v § 165 obažené a zejména konvalidaci úkonů podle § 161 nepřípustných. Tím budiž omluven snad přílišný rozsah našich úvah v tomto bodě uvedených snahou, aby se nevloudily zbytečné pochybnosti a rozpory do výkladu nového procesního práva, díla to jistě ve všech směrech vynikajícího.

Výše jsme již zjistili, že § 162 2) in fine osnovy má čeliti mínění Neumannovu o tom, že po opominutí výtky stranou nemůže soud již prohlásiti za bezúčinný úkon protistrany, předsevzatý za přerušeni řízení; k tomu nutno snad ještě upozorniti, že osnovou převzatý výklad Petschkův o konvalidaci nemá snad býti — ani kdyby byl uveden do zákona samého — oslabením této zásady a nějakým přiblížením Neumannově komentaci § 163 platného civ. řádu, kde se liší mezi takovými procesními úkony soudu, jichž bezúčinnost prý se sanuje schválením oběma spornými stranami a procesními úkony stran (Parteihandlungen), kde stačí, že výtky podle § 196 c. ř. s. nevznesla strana, u níž nastalo přerušeni, kdežto druhé prý právo výtky takové nenáleží.

To plyne nejenom jak z důvodové zprávy (str. 437: „mohou strany zachovati“), tak i z výkladu Petschekova, že oprávnění pokračovati mohou společně (die Aufnahmerechtigten können

in Gemeinschaft) ... uchovati úseky (iee. sporu) od okamžiku přerušeni před nicotností (vor der Vernichtung); ale k tomu vede jednosmyslný předpis o pokračování v přerušeném řízení (margin. rubrika před § 162 osn. (§ 164 c. ř. s.), kterýžto výslovně stanoví, že lze způsobiti návrhem, aby bylo položeno ústní jednání, v něm pokračováno anebo doručeno prohlášení rozhodnutí, příp. stanovena nová lhůta. Osvědčí-li, že důvod přerušeni zanikl, může zajisté takto pokračování navrhnouti kterékoli ze sporných stran. Tak také o případě § 153 osn. předpisuje výslovně poslední věta § 162 osn., že k návrhu jest legitimován jak opatrovník pozůstalosti, tak i procesní odpůrce — předpis to obdobný § 164 c. ř. s..

Vůbec, nehledě k úplné novotě osnovy, vícekrátě již zmíněnému to § 165 a obdobě předpisu o úmrtí strany pro případ ztráty proces. způsobilosti resp. změny v osobě zák. zástupce podle § 156 osn. (§ 158 c. ř. s.) také již probrané, neobsahuje osnova nejen pod uvedenou rubrikou, ale i při jednotlivých případech přerušeni řízení (podle §§ 153—159 osn.) v příčině pokračování v něm jiných změn kromě stylistických až na zmíněný již návrh, aby bylo doručeno rozhodnutí v § 161 odst. 3. osn. zmíněné (viz § 162 osn.). Neboť i novou dikci předpisu o příslušnosti k návrhu na pokračování v § 163 odst. 1./osn., jež jest vzněsti u soudu, u kterého se spor nalézá v čase, kdy důvod přerušeni nastal „na místo dosavadního § 165 odst. c. ř. s.: soud, „u kterého rozepře byla zahájena v čase“ ... tom, nutno pokládati jen za zdokonalení stylové, ježto i dosud rozuměla se tím instance v uvedenu dobu právě jednající (Neumann při §§ 164—166 i. f., Ott I str. 380 a patrně i Hora II. str. 298); výhodou nového znění jest větší určitost.

Tím jsme probrali předpisy osnovy o přerušeni řízení, alespoň pokud jsou obsaženy v 5. hlavě 2. oddílu první části civil. řádu soudního. Mimo naše úvahy jsme ponechali ostatní způsoby přerušeni, a to i podle vzoru uherského procesu nově zavedený případ jeho, kdy události v § 153 a 156 osn. uvedené stihnou stranu procesně zastoupenou, při čemž bude je moci soud vysloviti zvláštním usnesením, tedy nenastanou ipso facto. Proto byl (dův. zpráva str. 435) případ takový zařaděn do kapitoly o procesních opatřeních — § 191 osnovy — jistě podle správnější systematiky, ačkoli nelze zamlčeti, že v zájmu důslednosti měla osnova z našich předpisů vyřaditi i § 160 (i. e. dnešní § 162 c. ř. s.), kde také sama překážka tam uvedená k přerušeni nestačí.

Kdežto značně dlouho jsme se zabývali přerušením řízení, —

což jsme ostatně již shora pokusili se vysvětliti příp. omluviti — budeme co do klidu řízení, alespoň v osnově čsl. civ. řádu soudního, podstatně stručněji.

Tomu, kdo zná proces z praxe, zdálo by se to paradoxním, neboť klid řízení jest případem daleko častějším, mnohde snad každodenním, kdežto překážky, jež působí přerušeni sporu, jsou přece jenom zjevy ojedinělé, výjimečné.

Leč tento nepoměr vysvětlíme si snadno už tím, že sám zákon pojednává o přerušeni daleko širě, než o klidu řízení. Ostatně jest tomu tak v právním oboru nezřídka, že předpis skoro stále aplikovaný nevyžaduje daleko tolik přemýšlení jako casus rarissimus, snad právě proto, že tam pohybujeme se v kolejích vyjetých, judikaturou náležitě osvětlených, kdežto „zvláštní případ“ jest někdy hlavolamem i pro dobrého právníka, jak svědčí i různá rozhodování nižších, ba i nejvyšší soudní instance.

Vykládáme-li pak osnovu zejména s aspektu jejich odchylek od platného práva, rozhoduje o rozsahu především míra takových změn.

V tom směru pak osnova ministerstva unifikací přináší proti platnému právu vlastně změnu výlučně stylistickou. V § 168 (dnešní § 169 c. ř. s.) se ustanovuje výslovně, že strany mohou smluviti delší, ale nikoli kratší než tříměsíční lhůtu klidu řízení, což přijímá se i pro platné právo.

Ačkoli jistě nejsme náchylni oddávati se abstraktním úvahám o základních zásadách procesu, přece jenom nebude od místa si při této příležitosti uvědomiti, zda vůbec institut klidu řízení není v rozporu s tendencí, vinoucí se jako červená nit naším procesním právem, totiž snahou po zjednodušení, zlevnění a především urychlení sporu. Nikdo snad nás nebude podezřívati z neporozumění pro tyto přední požadavky, jež klade v duchu Kleinově většina pěstitelů formálního práva; proto považujeme se za oprávněny v tomto bodě se postavit k ústavu klidu řízení kladně.

Podle svědectví materiálů str. 235 připomínek k vlád. návrhu (I. díl, str. 256 vydání just. min.) jest účelem naší instituce, umožniti stranám klid (Stillstand) ve sporu, a to podle Neumanna (ex. 1898 str. 435) i tam, kde není zákonného důvodu k prodloužení lhůt či odročení. Také Ottovi jest klid řízení důsledkem dispozičního práva stran o předmětu sporu (I. díl str. 361). Aby neotevřela se tak cesta k smluvnému odročení (proti § 134 větě I. c. ř. s.), zavedena byla společnou konferencí (její posudek str. 9, materiál II 320) po vzoru francouzském ona minimální doba 3měsíční za současného upuštění od zákazu opětného klidu

v témže sporu, a to pod presumpcí zpětvezetí žaloby, jak ustanovoval § 184 vlád. návrhu, převzatý doslova permanentním výborem (§ 173 jeho návrhu, materiálie I 859), kde však prý již se ozývaly hlasy spíše pro řešení společné konference, jež přešlo do zákona, při čemž týž postaral se o zájmy stran v případech, kdy snad právní zástupci by chtěli za jejich zády způsobiti klid, a to nařízením doručiti usnesení o klidu nejen zástupcům, ale stranám samým. Tento předpis byl však konečně nahrazen v t. zv. odlehčování novelle připuštěním restituace in integrum (podle §§ 146 sq. c. ř. s.) i proti klidu řízení. Tolik z historie této instituce, kterýžto vývoj legislativní výstižně charakterisuje Neumann, že zákonodárce s odporem stranám učinil tento ústupek (widerwillig sich abringen ließ“).

Odpor ten zračí se ještě v Neumannově výkladu (ex 1898), že důsledkem běhu t. zv. konečných lhůt za klidu řízení jsou strany prekludovány s opravnými prostředky proti rozhodnutím, jichž opravná lhůta takto skončí, aniž prý může jej strana podati. Leč i tady dalším vývojem byly hroty tohoto odporu otupeny, takže Hora (II str. 299) a (podle Neumannovy citace) i Schruttka a Pollack naopak tvrdí, že v důsledku běhu konečných lhůt za klidu řízení nejsou jím „vyloučeny veškeré procesní úkony, týkající se postupu věci, nýbrž jenom ony z nich, jež nejsou vázány lhůtou takovou“.

Ostatně Neumann (ex 1914) sám zmírnil toto stanovisko v případě, že rozhodnutí bylo za klidu řízení teprve doručeno, kdy prý tak se děje bez účinku a tudíž ona konečná lhůta k opravnému prostředku ani nezačne běžeti — l. c. I. díl. str. 805. Šlo se tu jistě správnou cestou, neodraditi strany preklusí, aby sjednávaly klid, ale zúžití jeho dosah; tak shledáváme již přípustným vzítí za klidu řízení žalobu zpět — viz plen. rozh. 5405/98-Gl. Ú. nová řada 166, Vážného sb. 2788.

Shodně sem spadá názor, že smluvený klid řízení nemá vlivu na rekurs, podaný předtím, než ke klidu tomu došlo.

Konečně ono zeslabení určité averse proti klidu řízení projevilo se i v homtněprávních účincích jeho: zatím co totiž Neumann (ex 1898 str. 434) zcela apodikticky a bezvýhradně v klidu řízení spatřuje obživnutí promlčení, přesněji zánik jeho přetržení („die Unterbrechung der Verjährung wieder aufgehoben wird“), ježto prý v žalobě se ve smyslu § 1497 obč. zák. řádně nepokračuje; proniká v judikatuře brzy názor, že teprve nepodá-li strana po zákonné minimální době klidu návrh na pokračování v řízení, znamená to nutně, že v něm řádně nepokračovala (rozh. z 30. IX.

1908, Gl. Ú. nová řada č. 4335) tedy opět tendence, zmenšením i účinků klid řízení doporučiti, při čemž nejoprávněnější jest asi mínění, na němž se ustálila judikatura našeho nejvyššího soudu, že záleží na okolnostech dohody o klidu (Vážného sb. 9046, proti téže sb. 904, jež hájí stanovisko Neumannovo).

K tomu bychom, nechtějíce se de lege ferenda dotýkati problému v celé šíři, pouze podotkli, že pravým zákonodárným důvodem klidu, jeho účelem ve stavbě procesního práva, jest způsob resp. cesta k jinakému řešení sporu než jest rozsudek. Tedy, jak prakticky ani není jinak myslitelné, jest formou k dohodě stran, ať již zůstane tak zv. „věčným“, či má býtí přípravou ke smíru ve vlastním, technickém slova smyslu. Vždyť mimo rozsudek kontraktorní (anebo nechtěný kontumační) po stránce psychologické, metajuristické, nemůže jíti než o vzájemně stranami dohodnuté řešení sporu, ať již se oděje ve formálněprávní roucho třeba částečného uznání a částečného zpětvzetí žaloby anebo vyústí v jinou, shora zmíněnou formu. Brániti pak stranám v takovém postupu příčilo by se jistě oné snaze „upevňovati a šířiti mír mezi občanstvem“, jak ji pěkně klade soudci na srdce Hora (II. str. 419).

Musíme míti na mysli případy, kdy smířlivé stanovisko strany jest hospodářsky či psychologicky předurčováno chováním jiného subjektu — na př. souseda či zástavního věřitele při směně pozemků, kterou má býtí rozřešena léta doutnající animosita, jež vypukne sporem negatorním a nejrůznějšími zájmy, na př. ze sociálního protikladu povstalou nevraživostí mezi sedláky a chalupníky či stranickopolitickou záští agrárníků vůči lidovcům a vice versa, při nejmenším ale svědeckými obsilkami, skoro historickou událostí pro některé rodiny v zapadlých vesničkách, rozbourí klidnou jinak hladinu myšlenkového života v obci. Anebo z docela opačného snad světa venkovských prominentů, velkostatkářů či továrníků, kdy závisí zdar pokusu o smír na stanovisku úřadů správních (konfesních při pachtu církevních nemovitostí) a pod.

Snad by se namítlo, že tu lze vystačiti s t. zv. podmíněnými smíry. Leč ty vykazují určité výhody jen tam, kde odvolání jest dáno do dispozice pouze jedné ze stran, neboť samým chováním třetího subjektu co podmínkou nebývá zvykem znění smíru komplikovati, zejména když týž co budoucí exekuční titul má býtí prost jakékoliv nejjasnosti. Ale právě tu pozorujeme psychologicky více než pochopitelnou neochotu druhé strany, zavřítí si dveře k pokračování ve sporu, jestliže ty zůstávají odpůrci dokořán. Jinak

pak oboustranně odvolatelný smír jest proti klidu potud nevýhodný, že jest poplatkově dražší a jeho stipulace a protokolování zabere čas, ztracený v případě, že bude odvolán.

Touto úvahou jest jistě paralysován případný vliv nového ustanovení § 204 odst. 3 osn. min. unif. o přípustnosti, odročiti jednání pro pravděpodobný smír, k němuž potřebují ještě strany informací a pod.

Vždyť, kdyby stranám nebylo možno si cestu k takovému smíru upravit jinak, t. j. klidem řízení, bylo by mnohdy svědomitějšímu soudci za těžko přikloniti se k názoru, že nelze důvodně ve smír ten doufati, a v důsledku toho odepřítí odročení. Nové ustanovení, právem i určitou bezmocností soudce dle dosav. právního stavu motivované (str. 448 dův. zprávy min. unif.), bude vhodným doplňkem předpisů o klidu řízení právě v případech, kdy lze se nadíti dohody v době krátké, čímž opět případný odpor proti klidu co „protahování“ sporu se zmírní.

Tím byl by v podstatě vyčerpán náš vlastní úkol, pokusiti se o srovnání dosavadních a proponovaných předpisů procesních o přerušení a klidu řízení, obsažených v páte hlavě resp. kapitole druhého oddílu části první civ. řádu soud. (§§ 153 až 169 osn. min. unifikací resp. §§ 155 až 170 platného civ. řádu soud.).

Co do klidu řízení bylo by snad ještě jaksi *per parentheses* dodatí:

a) Především nebudeme se široce rozepisovati o klidu řízení dle § 398 odst. IV. c. ř. s., jenž nastává tehdy, zmeškal-li žalovaný odpověď na žalobu, ohlásiv t. zv. procesní obrany, o nichž usneseno jednati společně s věcí hlavní; žalobce chtěl zprvu dosíci rozsudku, proto dle § 398 odst. II. i. f. c. ř. s. navrhl, aby bylo nařízeno ústní jednání, leč potom k němu nepřišel. Nový předpis jest jednak jednodušší tím, že osnova nepřijala zvláštního jednání o procesních obranách, vlastně přesněji zvláštního roku k jednání takovému (§ 249 osn. proti § 260 c. ř. s., str. 457, 465, 490 dův. zpr. min. unif.) kromě připuštění právních vývodů žalovaného (§ 403 odst. 3 osn. proti § 398 odst. III c. ř. s.), nás tu *ex professo* nezajímajícího, vystupuje tu zákonodárce na prospěch žalovaného, — jemuž v úvaze, že jsou opodstatněny jeho procesní obrany, na něž tžž spoléhaje ani neodpověděl na žalobu, umožňuje vymoci o nich rozhodnutí, i když žalobce nedostaví se k ústnímu jednání, na jeho vlastní návrh stanovenému, asi si právě uvědomiv, že ony obrany procesní jsou důvodné. Patrně se tak stalo právem, neboť postavíme se jistě proti takovému klidu řízení, jenž zbytečně ponechává spor otevřeným a

většinou — jde-li o nepříslušnost soudu — zahájení sporu u jiného, příslušného soudu jenom oddaluje, ale nezabrání.

Novým řešením se pak jistě případy klidu takového omezi na nejmenší míru, a nastane asi právě jen tehdy, kdy splní vlastní svoji funkci, t. j. smírné rozřešení sporu.

b) S případem tímto snad vzdáleně souvisí Schauerův výklad k § 398 c. ř. s. (dle pozn. 4 v Neumannově komentáři ex 1898 ad §§ 168—170 c. ř. s. str. 434) o tom, že nastane klid řízení, ale s některými jen účinky, v případě tam uvedeném, t. j. ne navrhne-li žalobce stání po zmeškání žalobní odpovědi. Taková tvrzení nemají asi praktické ceny, neboť prohlásíme za klid řízení pouze to, co má tytéž účinky, neboť jinaké kategorisování se míjí účelem každé systematiky, t. j. zjednodušení vyjadřování a tím myšlenkové pochody, jež je provázejí. Ostatně dnešním zněním § 398 odst. I c. ř. s. přestal býti tento názor praktickým.

c) Samozřejmý důsledek, že d o s t a v í - l i s e j e d n a z e s t r a n a n e p r o j e d n á v á, způsobí také klid řízení (dův. zpr. 439) plyne z § 133 odst. II. c. ř. s., jenž přešel doslovně do § 131 odst. 2 osn.

d) Stejně nepatří jistě do kodifikace XX. století, doby to technického zdokonalení dopravy, rychlovlaků, aut a aeroplánů, předpis § 446 o d s t. 3 u h e r s o u d p o r., jež možno charakterisovati jako podporující mírně řečeno nepořádnost takřka orientální, při čemž spíše se snad nechvalně dotýkáme Orientu než dotyčného nešváru.

e) Za to schválíme novotu, již přebírá z procesního práva uherského v l á d n í n á v r h o tom, že p o 3 l e t e c h o d klidu řízení počínaje, z a n i k á s p o r a proto nebrání obnovení jeho překážka zahájeného sporu. Při tom ovšem doufáme, že nebude tím nic změněno na rejstříkových předpisech, podle nichž se odškrtně věc co vyřízená, jestliže jest koncem kalendářního roku v klidu a návrh na obnovu se zapíše po Novém roce jako nové číslo jednací — min. nař. z 15. X. 1898 č. 31 Věstníku, ponechané v platnosti výnosem ze 27. XI. 1928 č. 46156-č. 39 Věstníku-sub „poznámkový sloupec“ ad 9.

Tento názor neplyne snad z nějaké snahy po umělém zvýšení výkazů práce, ale z tendence, aby rejstřík nevykazoval jako po léta nevyřízené věci, jejichž ukončení nemůže sebe pilnější soud míti vliv.

f) Konečně bylo by se snad ještě dotknouti přípustnosti klidu řízení v e s t a d i u o d v o l a c í m, případně i dovolacím. Na poli platného práva vylučuje jej jak judikatura (Vážného

sb. č. 4852), tak i nauka (Hora II. str. 300). Nedostavením se k odvolacímu roku nemohou strany způsobiti klid vzhledem k výslovnému předpisu § 491 c. ř. s., platnému dle § 513 c. ř. s. i pro řízení dovolací. Z toho vyvozuje nepřipustnost smluviti klid v těchto stadiích uvedené rozhodnutí nejvyššího soudu, kdežto Hora (lc. a Odvolání str. 96 sq.), spatřuje překážku ve veřejném zájmu na vyřešení situace, způsobené opravným prostředkem.

Pro obor osnovy byla by planou polemika o oprávněnosti těchto závěrů a, což jest snad prakticky ještě důležitější, o jejich vhodnosti. Neboť dle § 497 osn. min. unif. výslovně se vylučuje obojí způsob klidu řízení pro stadium odvolací, což opět dle § 518 téže osnovy platí i pro soud nejvyšší.

Novelisaci tu motivuje důvodová zpráva (sub 7 na str. 515 osn. min. un.) shodně s hořejším názorem Horovým.

Proti tomu ozval se nejnověji Bedrna v Soudcovských listech (ročník 1937 str. 347), dokládaje statistikou kraj. soudu v Levoči, že přes 90% sporů, zůstavších v odvolacím stadiu v klidu, nebylo již znovu otevřeno, a uváděje v podstatě, že v civilním sporu jde o soukromý poměr stran, jejich volné dispozici podléhající.

Tím dostali bychom se do legislativního dilematu, zda sluší dáti přednost právě zmíněné tendenci procesního práva dříve uherského či *sit venia verbo* publicistickému směru práva t. zv. historických zemí, vyzdviženému zejména Horou, ale i, aspoň v praktických důsledcích, tvůrcem našeho procesu, Kleinem; dilematu jež patrně brzdí — ovšem pro zásadní neshodu co do novot v odvolání, aby byla projednána osnova procesních zákonů, takže proti všemu očekávání projde asi hladčeji vládní návrh zákona občanského.

Ba snad zavedla by nás otázka ta k problému přípustnosti dispozice strany t. zv. nárokem veřejnoprávním, zařazení procesního práva do systému našeho právního řádu a dokonce k rozlišování mezi právem veřejným a soukromým, tedy k těm nejtěžším a nejzákladnějším otázkám v právní nauce, jež řešiti ovšem ani zdaleka nepovažujeme se za povolány.

Konstatujeme jen s určitým dosti učiněním, že osnova setrvává i tu na linii řešiti významné sporné otázky procesního práva v samém zákonu. Všeobecně pak tak činí, stejně jako v celé kapitole o přerušení a klidu řízení, většinou ve smyslu panujícího mínění (viz i článek o nájemním řízení osnovy v Právníku ročník 1937 str. 460), což činí ji zejména pro praxi hodnotnou.

Nebudiž nám proto vytýkáno, že z praxe jsme si dovolili upozorniti i na jiné spornější případy, jež by snad také měly dojíti řešení zákonodárce, navazující na tvrzení téhož článku sub III b (—l. c. str. 464), věrni zásadě o diskusi v demokracii a co do legislace jistě praktickému přísloví o tom, že „více očí více vidí“.